

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
10 Ianuarie st. v.
22 Ianuarie st. n.

Ese în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 2.

ANUL XVIII.

1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Toma Carlyle.

Dacă aruncăm o privire asupra dezvoltării științelor, vedem că în timp de secolii nu numai ele au făcut un progres mare, dar și modul predării lor a trecut prin o schimbare radicală. Între altele, ca să vorbim despre istorie, nu așa se scrie astăzi istoria, cum s'a scris pe timpul autorilor romani; Tacitus și Carlyle se deosebesc atât de mult.

Carlyle, renumitul istoric englez, al cărui portret se află pe pagina acésta, nu a fost un scriitor, care să înșire numai niște date seci; el nu istorisi evenimentele, ca să judece pe vii și morți, ci el umblă printre ele cu puterea imaginațiunii. Acele fapte, cari s'au petrecut înainte cu sute de ani, ni se presintă ca niște tablouri vii, nu numai în general, ci în toate detaliurile lor; vedem înaintea noastră nu numai istoria anilor, ci și a zilelor și a minutelor.

Vedem cum zace pe patul său de mörte bătrânul rege, a cărui viață a fost o mare greșelă; vedem umblând în vârful picioarelor pe netrebnicii curteni, auzim consiliile medicilor, desperațiunea curtesanei regești perdându-și domnia. Privim pe stradă poporul indiferent, zărim cum se rescălă acela, auzim vuetul lui, înțelegem pe singuraticii oratori cum vorbesc gesticulând, apoi sclipirea armelor, vedem rușinarea noului rege, asistăm la ședințele posomoritului convent, cunoștem figurele sale marcante, studiam scenele pregnante, pe scurt vedem cum se jöcă înaintea noastră acea mărețá dramă, care se numește revoluțiunea francesă.

Acesta fu metoda lui Carlyle de a propune istoria.

Scopul lui fu de a cunoșce pe ömeni și d'a-i face cunoscuți cetitorului.

Ne înfățișeză dară spiritul lor și ne arată ce este omenesc în acela. Acest metod l'a făcut atât de popular pe Carlyle.

În etate de trei-deci și nouă de ani s'a mutat el la Londra, unde ș-a ocupat în curând locul între cei mai renumiți învățați englezi. El muri în etate de 86 ani, în anul trecut.

I. H.

Toma Carlyle.

Dóue emancipate.

— Comedie în 4 acte. —

(Urmare.)

Hortensia: Singurul lucru care-l înțeleg este, că nu e de tact venirea dta la o oră...

Măian: Când cei bătâni s'edă mai bine acasă. (Privind la Farțescu.) Dnia lui va fi având alte cifre la orologiul seu. (Cătră Hortensia, confus.) Căutam... Ah nu-mi viniă să cred... Aș fi omorît-o. (La parte.) Vorbiă curios mititelul... Eh, lume blăstemată! Pică venin în urechi copilărești. (Tare, cătră Hortensia.) Eh!... dta e alta. Ești vėduvă... de și ceva pré iute... ađi tóte merg mai iute... și firea femeieică! Ce nu veđi, uiți... În lumea asta îți jócă atâte înainte ochilor... Îți stelesc ochisorii. Se dice, că vėduvele s'unt mai periculóse decăt fetele... Petrece bine, dómna... adeca s'edă petreceți bine. (Ride și se duce spre ușa prin care a intrat. Vorbește șieș): Mai plec încóci la vorba de copil! De unde? Fėta mea! (Iese.)

Scena VII.

Hortensia și Farțescu.

Farțescu: (cu un ton leger.) Ce-ai folosit acum? Ei, eu cu dta!

Hortensia: (cu mândrie.) Eu... (cu dispreț) cu dta? S'edă nu-ți uiți p'elėria. (Arėtă pe m'esa unde Farțescu ș-a pus p'elėria când a intrat.) Te du cu s'era bună!

Farțescu: Dómna! Îți cer iertare! Cum s'edă pot repara? Voiesc a face tot posibilul.

Hortensia: Călcătorilor de legi și răpitorilor de numele onest le s'ede r'eu luarea unei bune intențiuni, mai cu s'ema când se decid, ca de regulă, cam t'ardiu la ea.

Farțescu: Jur că voiu...

Hortensia: (cu severitate arėtă spre ușa cea dintăiu) Poți ieși p'acolo... o vei sc'i descuiă. (Iese.)

Farțescu singur.

(Se uită după ea cu uimire. După o pausă.) S'emi resbun? I-aș put' strică... când aș povest'i, că ea eră porumbița... Ar perde mult din nimbul în care o ved' ómenii... Nu! (După o pausă.) M'a ofensat... Nu! nu! și i'era nu! (Ca și când s'ar miră de ce a gândit.) Impertinentă față de o femeie ce te-a jucat cu drept... Nu deveni infam, Farțescule!... Se deosebesc... am'endóue... de tóte femeie ce le-am cunoscut până acum. Cine și p'óte pricepe firea ómenieică? Eră s'edă mor de necas, când mi-a sc'apat puiculița, și i'etă că o admir! ma, i'etă c'o ador! Ai inv'etat, copil b'etrân, te du cu lectiune. (Se uită spre ușa unde a ęit Hortensia.) Fii linișcită, dómna; fii făr de grige; Angelica nu-ți va mai ține calea. (Îți ia p'elėria.) Scii, că-i frumos a crede, că mai s'unt femei oneste? Așă e omul. Ce singur nu ai, îți place s'edă g'asești la alții. (Iese.)

Scena VIII.

Întră **Simeon**.

(El aduce o tassă cu pocale și dulcėtă. Tassa o are pusă pe o carte mare; o pune pe m'esa cu mult necas, până ce trage cartea sub ea afară.)

Ean! lucrul meu de s'era. Nu me conturb'eză pe mine nimic din tactul meu. (Se aude de afară strig'end: „Simione!“ El dice necășit): Da taci odată... sgomolul bătăliei! (Vre s'edă deschidă cartea; i'era-l strigă. Se duce la fer'etă, strig'end afară:) Ați aud'it odată ca s'edă me lăsați în pace, potce muier'ei! (Umblă necășit prin casă.) Simeone! Simeone! De ce ai făcut muierile așă guratice, Dumneđeule? Simeone! Ai v'edut pe tinerul nostru? Viniă din casa dómnei... Hihhi!... i va fi tăiat vr'ó rană... Simeone! Hei... deschisu-ți-s'au ochii? A venit frumos, s'a dus frumos... huit! cu v'ed

duvia! Simeone! Hai, fuga, fă! Las' o focului carte! N'ai aud'it cum băt'u la uše moșintocul? N'avea putere destulă, nu-l aud'iră cei din casă... Ce đici tu, Simeone? Nu cumva va fi fiind desfăc'end vr'ó carte am'endoi? Tot așă le umblă gura! Nu-s trei minute de când au intrat bomba în casa n'óstră pacinică, și ean! Câte combinări au și făcut ele! Muieri și i'er muieri! Le merge m'ora, of! maica mea! Eu singur om între patru g'ășce! O g'ască frige, a dóua cur'etă, a treia se primblă cu domnișóra cea mică ș-a patra calcă cu ferul... ferul dracului! Me arse și pe mine. Dară eu nu am vreme de ard'etura ei! Citesc pe Napoleon... me emancipez și eu. (Bate cu fală pe p'areții cărții.) Ean vedeți carte! Mi-l băgară pe omul acel mare cu totul aici! Am ajuns cu cetitul până unde i-a ajuns ciuma pe frantuzii cei sdraveni. (Își șterge ochii.) Mi-au căđut dragi inciumații aceia! Apoi s'a dus el singur, m'arețul stăpân! el singur ca s'edă cerceteze în spital... Își mai rup gura niște mojici și spun, că nu eră destul. (Strigă.) Destul eră, nevrednicilor! nu putea chiar el s'edă le lege capul. Frumósă istorie! Frumósă e descrierea vieții lui. Nu pot eu mistui cartea asta cu morișcile aste de muieri. Nu-ți dau pace. Nu mai tac. De-ar mai fi numai acea cu ferul, ai mai gândi că ar fi sórele din Africa ce le ardea pe bieții franțuzi... dar tóte, tóte... ciuma într'egă!... Da deschidă-i ușa, da închid-o de-i place... va fi om și ea! (După pausă.) Om, fireșce, om. Vorbiți voi cât ve place: eu nu ve cred. Drăguța asta de dómna e dr'epță ca sórele și ad'ancă întocmai ca filosofii. Ea n'are grige de b'arțați; ea e de felul meu, adeca eu m'am făcut de felul ei. Ea scrie, ea ceteșce, ea se face doctor. Nu me va mai dur' pe mine capul când va fi ea doctor. (De afară i'er strigă: „Simeone!“) E b'etrâna dela frigare. Simeone! Simeone! Ai, Simonositelor! (la cartea sub braț și iese cu pași m'areți.)

Scena IX.

Angelica și Hortensia întră prin ușa a dóua.

Angelica: Și așă nu puteam fugi înainte de ați mulțămi. Stam deci în grădină. Tata trec' pe lângă mine, cetind anc'odată un bilet, pe care apoi îl rupse. Eră biletul ce-mi scrisese Farțescu și în care dicea, că se decide dar la o înt'elnire aci la tine. Ești unica, Hortensie, în care me putui încrede.

Hortensia: Aci pot av' drept...

Angelica: Tatăl meu vorbiă cu sine ęnsuș: „Mi-l'a dat copilul, đic'end că este pentru mama. I l'am luat, am venit ca s'edă v'ed decă se p'óte un atare lucru... trebue cineva s'edă se convingă... mai bine eu decăt Bărcescu...“ Așă vorbiă... „Nu-i drept“, continuă... „va fi fost adresat la v'eduva“. Cătă neplăcere ț-am făcut.

Hortensia: Nu me sup'eră. Dar cum a ajuns biletul în mâna copilului?

Angelica: Nu șciu. Se jocă băiătelul lângă mine când l'am primit... il voiu fi uitat acolo... ah! nu s'unt deprinsă, Hortensie!

Hortensia: Te șciu eu, Angelica. Nici nu ai tu lipsă de atari distracțiuni.

Angelica: Vi'eta care o duc eu e monotóna s'unt tot singură. Copilul nu me p'óte distrage destul. În tóte đilele tot aceleși necasuri, aceleși datorii.

Hortensia: Te înșeli tu ęnsa-ți, Angelică. Tu nu poți dor'i distracțiuni în modul început de astă s'era. Vino, ședi aci lângă mine, s'edă-ți numesc eu petreceri demne de una ca tine. (Se pun am'endóue pe sofă.) Ai o loge în teatru. Tocmai se produce o societate română. Ađi chiar se presintă o piesă minunată de marele nostru Alecsandri.

Angelica: Este de regulă r'eu jucată.

Hortensia: Ai dreptate. Nu este înșemnat nu-

mărul acelor ce ne represintă arta teatrală, și mai cu seamă nu este strălucitor numele acelor ce ni-a venit acuma cu trupa lor ambulată. Însă, îți vorbesc românește, te fac cunoscută cu autorii românești. Pune mâna în inimă și recunoșce, că nu-i cunoști nici tu ca mai toate dintre noi. Auzi o musică românească, vezi un public român : ți se tredește simțul românesc. Ț-a fost română mama.

Angelica: Zace în adevăr un dulce mister în simțul național.

Hortensia: Ei, vezi dară că se află petreceri, la cari poți lua parte, fără a-ți pune onărea în joc, ba cari îți oferă și avantagiuri spirituale. Nu-ți rămâne numai asta una desfătare, o! câte plăceri ți-se oferă. Dorești amicie? Ai amice și amici destui. Poți întruni cei mai simpatici dintre ei într'un cerc la tine și astfel ți-ai satisfăcut dorinței, fără să fi dat cauză la desfătarea gurelor rele. Ei! ai un soț ce te iubește, tu cu o mică ostenelă din parte-ți ai găsi la el o mulțime de sentimente, ce te-ar ferici și cari ți-ar face evidentă crima ce comit femeile atunci, când gândesc la alți bărbați, având un dulce și frumos drept la cel mai bun dintre ei. Aci dar găsi ai tandreța decât o căutai... Ai un copil. Găsi ai un ânger acolo în pătișor, decât cerul îl cereai... Ai cărți; aflai o societate demnă, interesantă în caracterele ce ocur în ele... Ai o pînă: ea ne pôte fi confidentă, consolătoare...

Angelica: Ah! Hortensie.

Hortensia: Ai toate, Angelică. Poți trece prin viață ca pe un drum oblu; de ce rătăcești pe căi periculoase? Ai lumea întregă în casă-ți, de ce cauți aceea ce te lasă singură în mulțimea omenescă?

Angelica: Roșesc înaintea ta. Nu vorbești prę târziu... Eră întâia-öră, și tu, tu m'ai scăpat. (Luneacă încet de pe sofă și cade în genunchi înaintea Hortensiei.)

(*Perdeua cade.*)

Actul II.

(Scena represintă salonul lui Măian. E mobilat după gustul unui cetățan bogat. În giurul mesei șed: Ana, Vespasia, Măian și Clopoțel.)

Scena I.

Cei de sus numiți.

Vespasia (continuând un discurs): Cum dic, femeile au început a-și ascunde slăbiciunile lor sub masca științei. S'ar puté ele emancipă singure și acasă, când lucrul nu ar sta astfel. Numai le vezi, că-ș pun dnia lor prince-nesul pe nas; își trag firele de pěr pe frunte, își aruncă câte o zdrântă de șal pe umeri și se numesc studente? Întră fără de rușine prin academii, prin gimnasie, prin biurouri și prin comptoare. Se aședă lângă tândale bărbătești, cari cu o leneșă paciință ocupă banca școlei câte două-deci de ani... de câte ori fără de vr'un folos! de câte ori jefuind numai banii din punga părintescă! pentru de a lua parte la stricăciuni esterne, la femei rafinate și la scandaluri de pe uliță.

Măian: Auleo! Nu mai spune predica, soro! O știu eu de rost.

Vespasia: Eu vi le-am tot spus. Eu le-am pętruns. Se pun acolo înaintea nasului profesorului, string de mână pe colegul lor... nu-i decât o socotelă totă învățatura.

Ana: Permite-mi, lelițo, ca să-ți contradic!

Vespasia: A pętruns aerul modern și prin chignonul teu?

Ana: Nu se mai pörtă chignoné, leliță.

Vespasia: Acuma se silesc ca să bage tot în cap înantru și p'afară-l lasă gol.

Clopoțel (iși pipăie capul seu pleșug): Eu de mult fac modă.

Vespasia: Cu dta e de tot altfel. Sânt prę

iritată ca să-ți spun, că câți ómeni mari erau cam pleșugi. E, trebuie să me revoltez, vedënd, că nerușinarea comună îmi strică fundamentul educațiunii ce i-am dat nepóte. Nu-i în ea nici o schinteie din focul meu.

Măian: Lasă, soro! Nu-i lipsește mult din schinteia ta.

(Vespasia se uită necăsită la Măian.)

Clopoțel: Se irită cu drept, domnișóra Vespasia. Inima cea tineră e ușor înșelată. Și apoi nu privi óre și domnișóra Anicuța la judecătórea aceea aspră, la condamnătórea aceea prefăcută, la aceea sublimă comediantă în contra depravațiunilor moderne, ca la un fenomen?

Măian: Șcie ea ce face. Nu-mi necășiți feta!

Vespasia: Așá, tot așá ți-ai stricat-o. Hai să-i cósem straițe, să i le îndesnim cu cărți și s-o trãmitem la școli! Sėu dă-o madamei mediciniste, îți este prietenă și cu cealaltă resfățată a ta...

Măian: Soro! șcii, că-s curios ce se ține de copiii mei!

Clopoțel: Nu se ține tema asta de copiii dtale. E vorba de madame de Train.

Măian: Of! guri rele mai sânteti. (La parte.) Abi întorsei vorba și ean, nu mai tac.

Clopoțel: Vezi că veduvița asta...

Măian: Bine, Clopoțele, dta, un om care cunoșce lumea, un om care cât e ziua șede prin cafele...

Clopoțel: Casină, te rog.

Măian: Fie și casină locul unde ve duceți voi ca să pipăți și să jocați în cărți. Un om ca dta nu cumva are alte de povestit decât flécurile unei veduve?

Clopoțel: Trebuie să șcii, că dnia ei trece ca una ce se ridică peste flécuri.

Măian: Tréba ei va fi. Ce-i aveți atáta grige? Nu este lege la noi ca femeia să móră de loc după bărbatul seu ca în India.

Vespasia: Ce móre acolo prę iute, biete! veduve, aci învie prę curënd.

Clopoțel: Și aci și acolo, efectul unui fel de foc.

Ana: Mor și la noi: prin limbi.

Măian (la parte): Sânt nesuferibili. Cât mai întind vorba... Of! ciudat îmi vine. (Tare.) Da lăsați veduva! Va fi o glumă nepotrivity.

Clopoțel: Va eși ciudată gluma. Se vede, că dl de Train încă până eră în viață prinse de veste de pasiunea dnia-ei.

Ana: Șciu. Rudele dnia-lui atáta i-au tocat la urechi...

Măian: (uitându-se cătră Clopoțel) Cu clopotul dnia lui.

Clopoțel: Sânt avocat. Tócă clopotul în melodia aceluia ce-l plătește. Într'o ți sânt chiebat la dl de Train. Zăcea pe patul mortii. Me rogă de a-i face testamentul. M'apuc de lucru. Ce-mi dice șiretul?

Vespasia: De mortuis nihil nisi bene.

Clopoțel (cătră Vespasia): Nu dic réu de el, ferescă Dumneđu! (Cătră cei de față.) Îmi dictéză: „Averea destinată copiliței mele Elena este a se depune îndată după mórtea mea în cassa pupilară, ier restul întreg este al veduvei mele când ea în restimp de trei ani nu se va mărită; ba nici nu va da motiv la o astfel de presupunere“.

Ana: Eră înșelat omul...

Clopoțel: Șciea el ce face. Iécă! Veni séra de ieri, și averea dnia-ei deveni dubiósă.

Ana: Ómenii vreu să șcie, că dl de Train nu a putut face astfel de dispoșițiuni.

Clopoțel: Ce vreu să șcie? Nimic nu șciu. Am

fost acolo; nu sînt copil ca... cîte o domnişoră tineră. Ne ţinem de testament.

Măian (la parte): Nu ar fi fost necasul, decă nu me duceam eu ca să bat pe la uşe. Ce am căutat eu a umbla după inocenţa felei măritate? (Uitându-şi de sine, vorbeşte tare.) Nu va fi nedreptate acesta? Încă nu s'a măritat.

Clopoţel: Au dat motiv...

(Va urmă.)

Alesandrina Mateiu.

Ah! du-te!...

Ah!... du-te tu suspinul meu,
Departă să te duci mereu.

Şi de-a mea jale nimănui
Pe unde-i trece să nu spui.

În lume să nu te opreşti,
Pe vînt să nu te risipeşti.

Te-du 'n întinsul nesfîrşit,
De dorul meu călăuzit.

S' acolo să rămâi perdat —
În lume de nimeni şciut!

Veronica Micle.

Despre păcatele noastre igienice şi despre multe altele.

— Conferinţă ținută în sala mare a institutului teologico-pedagogic din Arad la 31 decembrie 1881. —

(Fine.)

III.

Prototipul simpatiei nemărginite față de aerul liber îl găsim la marinari. Marinarii sunt încuscriți până la moarte cu aerul, ivescă-se asta în formă de zefir, vînt sau uragan. Urme neșterse de plăcută aducere aminte mi-au întipărit aceste figuri sănătoase și pururea vesele, când în primăvara trecută avui întâia oră fericierea d'a gustă plăcerile călătoriei pe mare.

Eră o frumoasă sēră de maiu. Corabia care avea să ne ducă la Constantinopolea, pornise cu noi din portul Varnei. Obosiți de călătoria ce făcuserăm dela București prin Giurgiu și Rușciuc până la Varna, închiși în vagon fără întrerupere, ne simțiam ca deslănțuiți în spațiosul salon al corabiei. Numai decăt ne aședaram la mēsă și conversam cu căpitanul și alți doi ofițeri ai batelului despre plăcerea călătoriei pe apă; mai adaugând eu că calea ferată este din tōte căile de comunicațiune cea mai neigienică.

Deodată toți cei dela mēsă, cu excepțiunea ofițerilor, încep a se închină făcend mētăni involuntare, de ajungeau cu nasul până în mēsă. Vasul ajuns în largul mării se clătina cu noi tot mai tare, și un fel de ameteală și grētă cuprinse pasagerii. Într'un moment se retraseră toți în cabine. Eu făcui asemenea, pentru că Bedeckerul ce-l aveam la mine ne spunea, că fiind marea viforōsă, spre a nu fi atins de bōla de mare, să te retragi în cabină și să te culci, păstrând poziția horizontală cu fața în sus.

Idea, ca eu se stau culcat în fundul corabiei, atunci când încă nici nu vēdusem pe bună cale marea, nu me mulțamiă de loc. Sar repede din culcuș, me învelui bine într'un palton gros și me ure pe co-

perișul corabiei, unde afară de mateloți nu eră nici un suflet.

A, ce altă viētă e aci, par că eram în alta lume. Ce colosală deosebire igienică! Colo jos în fundul vasului un aer nădușit, plin de fum și aburi stricați, căldură moleșitoare și orbă întunecime, sus imensă atmosferă, pură și prōspetă precum a lāsāt-o Ddeu, o temperatură recorită de zefirii Bosporului, cari pornind din spre cornul de aur se condensară într'un vînt ușor ce legănă ritmic undele și corabia. Asupra nōstră maestosul firmament plin de stele lucitoare; de cătră apus valurile licurinde în reflexul sōrelui scăpētāt. Jos pasagerii moleșiți și slăbănogi zăcend în spusa păcatelor igienice, cari asupra unora au și început supliciiu resubnării, sus figuri marțiale de marinari, bărbații virtuților igienice cari gustă din cupa plină plăcerile ce întinde darnica natură celor ce o șciu prețui. M'am postat la mijlocul corabiei, unde legănarea e mai puțin simțită, și de unde aveam prospect nemărginit în tōte direcțiunile. Contemplam natura și invidiam ōmenii din jurul meu. Mateloții, acești atleți din ōstea lui Neptun, cu peptul și grumazul descoperit, îmbrăcați în simple vestminte de pânză cu o cașchetă mică pe cap, ușoră ca frunța, cu pipșōra în gură, veseli ca cum al lor ar fi vistierii Bizanțului, pe când ei în realitate nu au alta, de cāt comōra în adevēr cea mai scumpă, sănătatea. Mateloții erau italieni, sudiți austriaci. Eu voiam să aflu cauza pentru care toți pasagerii s'au retras în cabine.

— Nu cumva se apropie vr'un vifor? — întrebai pe unul din ei în o limbă romănescă sucită pe italieneșce.

— Non, signore, marea de mult timp n'a fost linișcită ca aci, însă Marea Nēgră e totdeuna mai viforōsă de cāt cea adriatică seu decăt oceanul pacific. Pasagerii, — contină marinarul, — nu prē obicinuesc a eși pe acoperiș când sūntem în plinul mării. Măne la amēți întrām în Bospor și atunci nu remāne nime-ne în cabine.

Nespusă simpatie m'a prins de mateloți și de meseria lor eminentă igienică. Decă n'aș fi medic, cugetam, marinari m'aș face. Ce păcat că românii nu îmbrățișează acēta carieră frumōsă și sănētōsă. N'ar fi mai bine decăt acei tineri cari numai de frica cătăniei vin la teologie, nu din devotament, seu aceia cari absolvend cursul, în loc să mērgă la țēră să binevestescă evangelia moralei și a igienei, stau în oraș în cancelăriile advocaților, seu se fac diurnisti pe la ofiții lumēști; n'ar face mai bine acestia decăt s'ar înrolă de marinari, unde peptul nu se usucă de pulberea actelor și spinarea nu se ghibeșce de gugulitul la mēsă? Au nu e paș nesocotit a părăsi o carieră, cariera preoțescă atāt de sublimă, pe cāt de sănētōsă, pentru o esistență precarie cum este proletariatul inteligenței de acēta categorie.

S'a probat cu cifre, că dintre tōte clasele inteligente cei mai sănētoși și mai lung trăitori sūnt preoții dela țēră, iēr cei mai bolnăvicioși sūnt și mai puțin trainici, ōmenii birourilor din orașe. Lucru natural. Țēra a lāsātu-o Ddeu, iēr orașele sūnt făcute de mână omeneșci!

Acufundat în aceste meditațiuni asupra păcatelor nōstre naționali igienice, vēd că un bărbat vine din corabie în sus pe coperiș și se apropie de noi. El făcea inspirațiuni forțate, pe când cu batista își ștergeu sudorile de pe față.

— N'am mai putut suferi nădușēla de jos, — încep pasagerul, — a trebuit să viu pe coperiș, de și nu me simt bine, căci m'a cuprins recela de mare, și ast-ma (respirațiunea grea) iērăș a început a me tortură!

L'am îndemnat să continue cu inspirațiunea po-

tențată întorcându-se cu fața spre vânt. Aerul curat de care în scurt timp și-a implut plămânii i-a adus ușurare. Adevărat balsam vindecător. Omul meu a ramas și după aceea pe acoperiș, a devenit vesel și în buna sa dispoziție mi-a istorisit și aceea, că de naționalitate e polon, și 9 ani a stat în funcțiunea statului otoman ca inginer în Constantinopole. A fost decorat cu toate ordurile sultanului, începând dela ordul Medjidie până la marele cordon al ordului Osmanli, numai lefa nu și-a primit-o de trei ani. Din acest motiv călătorește în România, unde se plătesc dirigătorii de stat. I-am poftit succes bun, și i-am prtit, ca nu cumva să-l lăpede ordurile, căci în România anevoia va da de un om, bărbat ori femeie, care să nu fie decorat.

IV.

Dlor și dnelor! V'am ȃis dela început, că am să ve întrețin cu o predică igienică. Voiam a țelcui de-a rëndul toate cele 7 taine igienice, ilustrând darul fiecãreia cu unele pãcate ce se comit contra lor. Dar ce să veđi, lucrul e mai greu decãt cum mi s'a pãrut la început. Mulțimea pãcatelor de acãsta specie face legiune. V'am ținut până acuma cu vorba divãnind numai despre aer și pãcatoșii acestuia, și ietã că sũnt espus acuma eu a fi acusat și nu fără cuvânt, că consum aerul cel scump pe conta Dvostre. În adevër așa este. Eu care vorbesc, inspir mai mult aer și consum mai mult din oxigen, decãt Dvostre cari îmi dați onõrea ascultãrii. Apoi atențiunea încă se descõrdã acolo unde cãtãțimea oxigenului se micșorează. În loc de oxigen sãngele se încarcã de spusa productelor stricate; acest sãnge îngroșat se urcã în creeri, face capul greu, fața devine roșie și aprinsã. Mulți dintre dvostre, dar mai vèrtos gingașele dame le veđ cu obrazii roși, probe vii și frumoșe despre adevèrul celor ȃise.

Cu toate astea dlor și dnelor, me scusați că cutez și pentru mai departe a încercã să pironesc atențiunea dvostre asupra predicei mele. O fac acãsta sub pretestul nostru favorit „presente medico nil nocet“, bine sciind și aceea că colo în bisericã predicile nu prè obosesc atențiunea dvostre.

Să incheiu cu o întrebare a sezonului în care ne aflãm, cu *postul*.

„Postu-i pentru prost! O maximã modernã pe care voiesc a o întõrce și garnisi puțintel. Fãcend asta, intru în dominiul „medicinii pastorale“, acãsta disciplinã frumõsã și sublimã, care la toate facultãțile teologice de frunte din strãinetate se propune, cu deosebire însè la acele catolice. În Blaș au ocaziune și românii a o cunoșce, căci de câțiva ani și acolo se propune acest studiu.

Ce este Postul? Înfrènarea stoicească a poftelor trupești, abstinènța asceticã dela toate acele bucate cari încarcã stomacul și moleșesc pe om, fãcendu-l neapt spre a se ocupa cu de ale sufletului. Sfinții pãrinți instituind postul în formã pragmaticã, au oprit mãncarea de carne și de toate surogatele animalelor. Atunci s'a întemeiat *vegetarismul*, și sfinții pãrinți ai religiei noastre vechi orientale au fost apostolii celui mai curat și genuin vegetarism.

Au urmat însè alții de religie nouã, cari gãsind de prè aspru stoicismul postului oriental, au inclinat mai mult spre epicureizm, vestind că nu e pãcat a mãncã și în post nuci, lapte, ouã, brãndã. Acestia sũnt vegetarianii moderați. Românul ȃice „decã pot mãncã oul, mãnc și gãina“, și „pentru ce să nu mãnc vaca decã-i pot bè laptele?“ Și în adevër bietul țeran — sũnt încă mulți de aceia — a ramas fidel vegetarismului original, strãmoșesc. Românul care postește, e mai vegetarian decãt vegetarianii moderni, cari umblã pe la congrese vegetaristice unde la banchet mãncã redichi și toastezã

cu limonadã, ier acasã il așteptã biftec cu vin roșu de Bordeaux și Meneș.

E faptã, că sũnt sate întregi unde românii creștini și astãzi postesc toate posturile, pe când în postul Crãciunului coșul e plin de nuci — de șoncã și cãrnați. Apoi și aceea e constatãt, că „domnii“ nici cei dela sat nici cei dela oraș nu postesc.

Bine e așa? Nu. Bine e o postî? Nimic mai igienic decãt postul și încă „postul curat“ al românului. Cu toate astea igiena are unele obiecțiuni în privința posturilor și doctorii trupurilor pretind unele reforme dela doctorii sufletelor — în interesul turmei.

Maxima pãcatoșilor igienici „postu-i pentru prost“ trebuie întõrsã. Nu prostimea — țeranii, ci domnii, cei civilizați ar trebui să postescã. Țeranul și când nu e post, trãește mult mai frugal, mãncã bucate mai simple, decãt domnii cari cât e anul de ȃile consumã cele mai complicate produse ale artei culinare. Sclãvia gastricã ține pe unii atãt de tare injugați de tirãnia poftelor stomacului, în cât nu sũnt capabili nici o singurã ȃi în an a postî post curat. Dela o vreme însè mașinãria burtei se stricã. Molochul mai nainte atãt de puternic, stã în loc sub cea mai micã sarcinã și toate pãrghiile cãte în formã de caviar, sardinia, heringã se aplicã pentru a-l mișcã din loc, nu folosesc nimica. Atunci se chiamã medicul, i-și mãrturiseșce pãcatele și acesta dietezã pãcatosului cel mai greu din canõnele igienei: dietã strictã v. s. ȃ. post curat. Dar de cãte ori n'a-juțã nici asta, și un supliciu lung este pedepsa. Casuri de aceste să nu credeți că sũnt rare. Montesquieu ȃice „dejunul omõrã jumëtatea Parisului, prãndul pe cealalta jumetate“. Afirmãțiunea marelui jurisprudent francez o probezã toți medicii cari au practica pe la clasa plutocrației. Esist bõle speciale domnești cari le-am putè numai privilegiile domnilor. Aceste sũnt homoroidele, habitul apoplectic și ca bõla catexochen și omenilor bogãți și hãloși podagra.

Ce rezultã din aceste însirate? Acea ca postul e pentru domni. Câți sũnteți chemați a predicã igiena moralã și fizicã, eșiți și dați mãnã intru a convinge prin esemplul vostru că fără post nu e mântuire.

Dela

„Acesta ziduri și palate
Unde zac mii de pãcate“

să ne întõrcem ierãși la opincã, să vedem cum posteșce talpa țerii? Dlor și dnelor — rêu! Țeranul român, muncitorul perpetuu, tulpina gintei noastre, elementul cel mai pur și nevinovat al națiunii, are să suportè nu post lung și greu par că el e condamnat să espie pãcatele domnilor. Decã am susținut mai nainte ca domnii să postescã și încă cât de mult, despre țeran trebuie să recunõșcem, că posturile pentru el sũnt prè multe și grele. Sè cugetãm la aceea, că țeranul și afarã de post de multe ori posteșce — pentru că n'are carne să mãnce. Apoi cel ce munceșce are trebuințã de mai substanțios nutreț decãt cel ce odihnesce. Precum cei ce sburdã în mãncare sufer de bõle speciale, urmãri ale voracității, astfel și lipsa de nutrimènt d'ajuns trage dupã sine bolnãviri grave.

Scrofulosa, lungõrea (așã numitul „Hunger-Typhus“) scorbutul, pelagra (o bõlã de pele periculõsã ce domneșce în România) bãntuiesc cu prevalințã clasa sãrãcimeii. Dl Felix din București ȃice că țeranii din România din posturile lungi se bolnãvesc de scorbut și pelagrã.

Din punct de vedere igienic ar fi de dorit ca posturile cele mai lungi nu ierna să se ție ci vèra.

Ierna omul are trebuințã de cãldurã, și toate alimentele sale au să fie de acele cari coarservã cãldura animalicã. Aceste sũnt tocmai grãsimele, adecã carnea și surogatele sale. Vèra omul trebuie să-și stimpere cãl-

dura proprie, și atunci corpul cere materii recoritore, cum sînt alimentele de plante.

Nu știu în cât permit aședemintele bisericeii noastre astfel de reforme; atîta însă știu, că interesul sanitar al poporului nostru reclamă cu înțepire o atare schimbare. Biserica noastră e autonomă și liberală, susceptibilă de reforme salutare, și eu sper că sfinții părinți ai fiitorului congres, — după ce-și vor fi pus la cale cestiunea despre a două căsătorie a dlor — nu mai decăt vor pune pe tapet cestiunea posturilor.

Cu aceste am finit dlor și dnelor mărturisirea unei serie de păcate igienice.

Dr. G. Vuia.

Seri de iernă!

Pe sub ceriuri se întinde, ca ș-o nupțială salbă,
Un vestmēt de nea, ce lumea o preface 'n mare albă;
Din bārlogul de sub stāncă se aude cānd și cānd
Miorlăirea 'nfricoșată de Ursică ș-Urs flāmānd.
E un frig ca 'n Bobotězā numai cel ce e pe munte
A mai auđit sē 'nghețe picuri de sudori pe frunte.
P'un așā sicret de vreme sē scobōrā-Urit 'n lume
Și nu-l poți alungā numai cu povești, cu ris și glume;
Tinerii de pe la sate se adunā 'n șeđătōre,
Spun povestea lui Statu-Palma, ș-apoi rid sē se omōre,
Povestesc de Cenușotca, ce-o mai porelesc și Cucea
Și spun mii și mii de hasme de strigoii ș-Ucigā-l Crucea.
Fetelor de fricā-adesē — fusu 'n mână li s-opreșce,
Fēt frumos sare de-alături, lacom fusul le rāpeșce,
Și copila sficiōsā și-l rescumpērā roșind,
Lelea Nuță se coteșce cu vecinele-i pe rēnd.
Ca la mama Cātrāniță nici mai veđi o șeđătōre,
Dar nici povești ca și dēnsa nu mai șci un om sub sōre:
De strigoii, de Priculiciul, de Pēcālā cel vestit,
De Cicot, de Sfarmā-petri, ce o lume-a îngrozit,
De Serilā și Murgilā, de copii cu pēr de aur,
De nēsdraveni fārā nume, ce se luptā cu bālaur,
De Lārgilā și Lungilā, Uriășul furios,
De Ilēna Cosinzēna și de māndrul Fēt-frumos,
Cāt adese toți în casā nici cutēz-a rēsufilā
Ș-opăeșul de pe vētrā se stinge fār' a-l suflā;
Apoi șci ea ș-alte lucruri, șci ș-arunce faptu 'n ochi,
Șci sē tipe cusutoriul, sē descānte de deochi,
Și cu-o vorbā sē-ți aducā peste țeri împērāteșci
Cālare pe o prāginā pe acela ce-l doreșci.
— Multe lucruri minunate mai șci mamā Cātrāniță!
Dice-Anuța lui Terinte, un bujor de copiliță,
Cu ochi vīi ca două stele, ce păreau însă 'numbriți
Și 'n o cēță de durere și de lacrimi învăliți,
Mi-ar plăcē sē vēd cu ochii un voinic venind cālare
Pe-o prājinā de alunā, alergānd în nōptea mare,
Mi-ar plăcē sē vēd cu ochii și ș-admir a ta șciință.
Și nevestele cu gele privesc dalba copiliță,
Se cotesc una cu una, și-și șoptesc o vorbā 'n tainā:
'Ancā tot il mai iubēșce, vai! de inimā-i sērmanā!
Cātrānița măgulitā, i respunde cu 'ngāmfélā:
— Despre-acēsta, draga mamei, sē nu ai nici o 'ndoielā,
Numai tu s-ascuți de mine, sē-mi dai tot ce eu ți-oiu cere,
Și marți nōptea 'n međul nopții, cānd și vēntu-i în tăcere,
Și dorm apele prin gārle, și în casele pustie
Ș-adun Jelele nebune și 'ntind hora 'n veselie,
Și 'n rēscrucile de drumuri, duchurile necurate
Se 'ntālnesc și prind la trēntā, luānd una-o sutā 'n spate,
Și alērgā în o clipā din o lume 'n altā lume,
Pe sub ceriu pe sub pāmēturi, pe cārari fārā de nume,
Ți-l aduc de ori și unde peste nōue mări și țeri

Sē-l veđi și petreci cu dēnsul dulci și tainicii rēsflāțeri.
Tōte-ascultā cu sifilā pe-a duchurilor stāpānā
Și de fricā și cutrēmur li s-opreșce fusu 'n mână;
Și cānd gatā Cātrānița, par cā și ea se 'nfiōrā,
Si nici una nu cutēzā ca sē đicā-o vorbā chiōrā.
Copilița vērșā lacrimi, mii de gānduri o repun,
Și Pepelea la ferēstā isbugneșce 'n ris nebul.

V. B. Muntenescu.

Despre ghiēțari și lavine.

Mulți dintre onor. lectorii vor fi auđit sēu cetit despre „munți de ghiatā“, despre „ghiēțari“, despre lavine și morene; însă puțini vor fi în pusețiunea a-și imaginā purcederea, natura realā a acestor fenomenuri fōrte miraculoșe din cursul naturei eterne! De aceea mi-am propus cu acēsta ocașiune a lāmuri aceste lucruri importante cu o descriere simplā și ușor înțelegibilā, sperānd, cā ea va fi bine primitā din partea on. Red. și a stim. cet. ai fōiei „Familia“.

Dēcā luām în considerațiune suprafața uniceilor țeri după forma și modul innālțătorei lor peste nivelul mării, apoi aflām în tot locul o varietate fōrte mare. În general se pōte cunōșce o innālțare gradatā dela mal cātrā internul țerii, și adecā pānā la o determinatā liniā, unde se grāmādesc massele continentale la cele mai importante innālțimi. Între aceste se despart luncile, cōstelor se înșoțesc șesuri, sēu josimi cu pășuni verđi, cu riuri și cu lacuri, pe lāngā aceea se întind pustii mari și deșerturi enorme, care sūnt acoperite cu nāsip sēu cu petrii solide. Prin tōte aceste primesc unicele districte caracterul lor, iērā acēsta calitate eterogenā a suprafeței pāmētului are o mare influință asupra manierei, asupra relațiunilor comerciale etc. ale uniceilor popōre. Mai înaintāgiōse pentru prosperitatea plantelor, pentru necesitatea animalelor, dar mai vērtoș pentru cea a omenilor sūnt acele țeri, cari posed o varietate a suprafeței pāmētului în relațiuni și întinsuri potrivite sēu ēnsuși mici. Prin urmare: unde munții nu sūnt prē innālți, cāmpile nu sūnt prē întinse, acolo prosperēzā mai bine tot, ce are vitalitate. Una, în privința acēsta fōrte preferitā calitate aratā Europa, în care locuim noi. De aceea e acest continent în comparațiune cu mārimea sa mai tare împoporat și domneșce oresi cum peste tōte celelalte părți ale lumii.

Acele grāmādături de pāmēturi și de petrii, cari au o innālțime de peste 300 de metri, cari sūnt adecā mai innālte decāt planul din apropierea lor, se numesc munți, iērā dēcā sūnt aceste grāmādături mineralice mai înjosite, apoi le numim: deluri, colini. Munții apar fōrte arare ori isoლაți pe șesuri și îndepārtați de alt? masse innālte. Acele innālțimi, cari se vēd în unele locuri plane, sūnt mai de multe ori vulcani activi sēu amortiți. Dēcā sūnt munții sēu delurile prin o basā la olaltā împreunați, și adecā așā cā aceste formēzā o liniā drēptā, unghiularā sēu curbā, apoi atunci se numeșce acēsta legăturā șir de munți.

Așā forma, ca și innālțimea munților e fōrte alternativā și se pōte dice, cā ambele aceste deprind mai mult sēu mai puțin dela construcțiunea, dela compusețiunea și dela alte relațiuni geologice și meteorologice. Forma munților o vedem d. e. ca o crēstā de mur sēu ca un turn derimat apoi ca o grupare a masselor în forma unor terasse colosale, ș. a. m. (D. e. „Detunata“ de basalt din munții apuseni ș. a.)

Cu mult mai înșemnatā e însă innālțimea munților, despre care vom vorbi mai detaiat. Spre a avea o idee curatā despre innālțimea unui munte, nu e desultul a sci innālțimea vērfului acestuia peste locul vecin; cāci acest teritor din urmă pōte se fie mai innalt

decât alt loc și mai înjosit. În modul acesta nu s'ar pute cu siguranță nici aceea și : cu cât e un munte mai înalt decât altul. De aceea se socotește înălțimea tuturor munților, delurilor și a țărilor după un nivel, care are în tot locul pe întregul glob pământesc o înălțătură egală, și acesta e suprafața mării.

La primul moment se pare, că o măsurare a atare e peste puțină de a se întreprinde sigur, mai cu seamă decât vom se măsurăm înălțimea unui astfel de munte, care e foarte îndepărtat de mare. Acesta însă nu e așa! Spiritul omenesc a aflat un instrument, cu care poate ajunge la un rezultat destul de îmbucurător relative la această măsurare, fără ca să se folosească de prăjini sau de catene de măsurat. Un astfel de instrument, care se întrebuintează la măsurarea importanțelor înălțimi și care arată : cât e de potente apăsarea aerului atmosferic spre argintul viu din o țevă de sticlă, astfel de instrument se numește barometru.

Este faptă dovedită adecă, că aerul exercită pe un munte înalt o apăsare mai mică spre argintul viu din barometru, decât cum se vede în jos la picioarele aceluia sau pe malul mării. Căci aici jos e aerul mai greu, și cu cât e muntele mai înalt, cu atât mai ușor e aerul în acel loc înalt și cu atât mai mică sau mai slabă e apăsarea spre argintul viu, așa, că acesta nu se suie așa de sus în țeva barometrică. Dacă se compară deci înălțimea stărei argintului viu de pe vârful muntelui cu ceea ce la pământul acestuia, apoi se poate după această socoti : cât de înalt se ridică vârful muntelui peste locul din pregiur. Ieră decât se socotește în asemenea mod : cât de înalt stă locul din giurul muntelui peste nivelul mării, apoi e destul, decât se adaugă această înălțime la înălțimea muntelui, și atunci se va și înălțimea muntelui peste suprafața mării.

Este lucru în general cunoscut, că aerul atmosferic încungură pământul în toate locurile și exercită necurmat o apăsare pe toate părțile suprafeței sale. El devine tot mai subțire și mai ușor, cu cât mai tare ne urcăm spre înălțime, și de aceea e apăsarea aerului pe munți mai mică, decât cum e pe câmpii înjosite. Prin urmare decât ne suim pe un munte foarte înalt, apoi resuflarea se îngreună într'o măsură crescândă; la totă respirațiunea se ia în sine cu mult mai puțin aer și ne simțim oșei-cum anuatici; ieră decât ne urcăm la o înălțime și mai importantă, atunci începe a curge sânge din nas, din buze, pelea legăturii de ochi roșește și resuflarea dispăre, adecă ne nădușim.

Însă aerul atmosferic nu devine cu înălțătura numai mai subțire și mai ușor, ci totodată și mai rece. Pe pământul unui munte înalt cresc plante, cari alterează de acelea, cari le aflăm la o înălțime mai îndepărtată. În jos poate să prospereze foarte bine vinul și fructe sudice, ceva mai în sus încă mai vegetează spineturi și unii arbori frunzoși; apoi și mai sus cresc numai tufi și plante de stânci, până în fine nu se mai vede altă ce, decât ghieta și neua. Cea din urmă, adecă neua, se numește neua eternă, pentru că această acoperire înălțimile munților ieră și vera, fără ca să dispară ver odată pentru totdeauna.

Acel loc pe un munte, unde începe neua eternă, se numește linia sau marginea de neua. Acesta nu e întinsă pe variabile ținuturi în egale înălțimi peste nivelul mării, ci în țările mai calde se află cu mult mai înaltă, decât în cele mai frigurose. În zona caldă e această liniă circa 4400 metri peste suprafața mării; în Europa mediterană, pe Alpi, începe această la o înălțime de 2260 metri; în partea nordică a Svediei și Norvegiei se află la o înălțime de 930 metri, ieră pe insula Spitzbergen (în marea ghieta de nord) e întregul

continent acoperit cu neua eternă, otarul de neua concade aici deci cu suprafața mării.

Însă aceea, ce se numește în viața comună : neua eternă, s'ar pute însemna mai bine ca ghieta eternă; căci acele masse de apă înghietată, cari acoper munții înalți în o colosală întinsură și dimensiune, sunt numai în păturile cele mai de sus cu neua acoperite, ieră în interiorul lor constau din adevărată ghieta, acărei primitivă epocă formatrică e necalculaveră și se reduce de cei mai mulți geologi la timpul formatric al munților înalți, peste cari sunt acele masse grămădite. Ele se află preferiver pe munții înalți ai zonelor stâmpurate și mai frigurose, și arare-ori în zonele calde, pentru că aici e marginea de neua cu mult mai înaltă.

Acești munți de ghieta sau aceste piramide stânci acoperite cu neua și cu ghieta se numesc adese ori ghieta, ce însă e absolute fals. Un ghieta (germ. Gletscher oder Ferner) nu e munte, ci numai o grămăditură de neua și de ghieta într'o vale a unui munte, care se delasă sub marginea neuei.

Se ne inchipuim pe un munte înalt din jos de otarul neuei a muntelui de ghieta o luncă strimtorată de stânci, eliberată de neua și de ghieta, prin urmare înaintea formării unui ghieta. Acesta luncă se întinde mereu-mereu pe șes, ce se întâmplă adese ori după mai mulți kilometri. De ea se grămădește neconținut neua, care cade pe munți în decurs de nouă luni dintr'un an. Tot vântul duce cu sine din înălțimi totodată și neua în o astfel de luncă scutită. Așa se grămădesc masse peste masse în cățătimi și dimensiuni importante, pe lângă ce massele de din jos se apasă foarte potente de greutatea celor de din sus, formând în modul acesta straturi foarte solide. Timpul scurt de vera aduce ploie și vânturi calde, suprafața neuei se topește și apa străbate din ce în ce neua în adâncimi considerabile. După trei luni însă ierăși urmăză ieră, recela mare de nouă luni preface neua înmoiată în ghieta și înmulțește massele sale de nou cu cățătimi de neua. O luncă în modul acesta până la oșecare dimensiune cu ghieta implută a devinit deci la aceea, ce se numește ghieta. Massa de ghieta zace pe fondul foarte inclinat și neua de nou cădută peste această face sarcina tot mai grea. Vera urmăză din sus o topire mare, din care causă apa topită curge în jos în cățătimi abundante. Însă și în timpul de ieră mai strictă durază această scurgere în continuu, pentru că prin căldura pământului se topește nencetat stratul de mai jos, rezultându-se adecă o apă puternică. Prin această și prin acțiunea gravitațiunii se întâmplă, că întreaga massă de ghieta și de neua alunecă în jos fondul plecat și luncos și nainteză nentrerupt mai adânc. Ea ajunge prin aceea departe sub linia neuei eterne până cătră ținuturile locuite, până cătră câmpiile înverzite și până la mijlocul frumos al voluptoselor păduri.

Însă după esaminările acurate ale învățaților din timpul mai recent mișcarea ghietaților nu e alunecare în jos pe planul inclinat, ci e o adevărată curgere. Adecă ghieta de ghietați nu e compactă și străvedătoare ca „ghieta generală” a noastră, ci ea constă din mai multe bucăți rotunde sau unghiulate de mărimea mazărei sau a alunei. Aceste n'au conexiune foarte solidă între olaltă, ci sunt impregiate de o ghieta beșicică — ca o spumă — din care se pot scote afară una câte una, după ce apoi se sparge întreaga massă în neregulate țanduri de ghieta. Bucățile sunt deci capavere de o dislocațiune peste și lângă olaltă. Acesta capacitate urmăză de acolo, pentru că massele ghietaților curg la margini cu mult mai mereu decât la mijloc, tocmai ca apa unui fluviu : care curge în spre mal mai mereu, decât cătră mijloc.

Mișcarea ghietaților e din când în când însoțită de o pocnitură potentă, care se rezultă prin crepături purcese în ghieta de ghietați. Aceste periclitază foarte umblarea pe ghietați, și de aceea sunt provezute persoanele cu ocaziunea suirei acestora cu prăjini lungi, care rămân așezate la marginele crepăturii, ca să nu cadă cumva călătorul în ea prin un pas neprevăzător. Său decât călătoresc mai multe persoane la olaltă, apoi se țin împreună în legătură prin o fume, că, decât s'ar cufundă unul dintre ei, ceilalți să-l pōtă scōte afară. Pe ghietațul Sulitelma din Norvegia s'a nenorocit într'o crepătură afundă la începutul secolului trecut o parte foarte mare a unui soi de laplandezi. Peste 400 de persoane s'au iras cu ver-o 3000 de cerbitaranți din Suedia către Norvegia ca să caute nutremēt pentru turmele lor. Până la trei sănii din urmă, ai căror conducători nu mai auziră di ntr'odată nici un sunet de clopot și nu au mai vēdūt nici o sania în naintea lor — ceilalți au dispărut fără urmă în abisul misterios și grozav; ei au fost fără îndoieală adormiți, căci cei scapați nu au audīt nici un vaiet, nici o strigare după ajutor, ce ar fi fost — foarte natural — lucru de giabă.

Astfel de crepături ale ghietaților produc în unele locuri cele mai miraculoase forme de bucăți de ghieta: pilastrii, table, cubi, piramidi de marimea turnurilor se împing între olaltă în modul cel mai alternativ, făcând astfel spectacolul întregului fenomen și mai grandios, de cum e și fără de aceea.

Pe mărginile laterale ale ghietaților sânt pururea întinși troiani de petrii mari și înalți, cari se duc de urnirea masselor de ghieta în jos și se numesc morene. Âncă și la marginea de jos a tuturor ghietaților se află o astfel de morenă. Aceste sânt de multe ori de o înălțime de mai multe sute de metri, și massele de petră, din cari constau ele, s'au răpit în jos de ghieta din înălțimea luncei de ghieta.

Însă nu trebuie să credem, că ghietații se produc în modul de sus atins în continuu. Înaintarea lor în jos se întâmplă fără îndoieală necurmat, și adevărat primăvera și vera mai tare, decât alt când. Ieră decât au ajuns la ôreși-care josime a luncei, apoi se arată prin topirea ghietei o paușă: o retragere părută, ba o clatinătură necoci și încolo.

Colorea ghietaților e mai de multe ori albă ca laptele; în crepături și acolo, unde plutesc unice masse de ghieta libere pe deasupra, e colorea verde ca marea său vēnetă ca vitriolul de aramă; ieră une-ori arată ghietații o colore sură său negricioasă, ce devine dela variabile minerale. Pe suprafața lor stau ici cōlea bucăți mai mici său mai mari de petrii, care cășună prin acțiunea rațelor de sōre topirea ghietei și formarea unor găuri în ghieta. Aceste sânt rotunde său eliptice, au o variabilă afundime și dau ghietaților un exterior ca un burete găuros. Curiōse sânt și mesele de ghietați, adevărat bucăți de stânci, cari zac pe pilastrii subțiri de ghieta, tocmai așa, ca cum stă căpățina unui burete pe cōda sa. Aceste mese purced prin aceea, că ghieta din giurul unui bolovan de stâncă, care se află pe suprafața unui ghietaș, se topeșce, ieră prin umbra, care o aruncă acesta, rămâne talpa sa netopită. În alte locuri, și mai cu sēmă în părțile de mai jos ale ghietaților se deschid de multe ori prin desghietarea ghietei de lângă pământ boltituri mari, așa numite peșeri de ghietați, care pot se fie mai multe sute de metri de afunde și de înalte, dând prin lumina de din afară verde său azuriu străvędătore o privesște magică.

Prin scurgerea neinteruptă a apelor de ghietați isvoresc pârriuri, din cari își au multe fluvii purcederea lor; așa d. e. Renul isvoreșce din Alpii Șveției și adevărat din mai multe isvōre ale ghietaților de acolo. Pe in-

sula Islandiei se află un ghietaș cu o periferiă de 150 mile pătrate, al cărui interior nu-l cunōșce pân'acum nici o făptură omenescă; dela marginea lui isvoresc mai multe vini, cari îndată după purcederea lor se împreună ca riuri importante.

Ghietații din nordul înalt sânt cu mult mai numeroși și mai întinși, decât cei din zonele moderate, d. e. din Șveția său Germania. Căci acolo, unde e cădere de neuei pentru apropierea mării cu mult mai colosală, sânt și cauzele în cele mai bogate mēșuri pentru necurmata producere a ghietaților. Ei dau tot'odată ocaziune — prin alunecarea în mare și prin despicairea uniceilor bucăți — spre purcederea importanților „ghietați plutinți“ (germ. schwimmende Eisberge), cari apar în mările nordice și cari se aduc de acolo adese ori prin vânturi și cursuri în mările zonelor mai calde. Astfel de ghietați au fost probaver aceea, cari au adus și au depus pe câmpia Germaniei nordice așa adese ori aflatele bucăți de stânci rotundate. Aceste le numesc germanii „Findlinge“, ieră în șciință își au primit numele general de „blocuri eratic“ (germ. Erratische Blöcke), și constau din acele specii de granit, cari se află la lumina țilei în munții Șvediei, Norvegiei și Finlandiei, de ôrece nu se află pe întregul ținut nordic al Germaniei nici unde stânci de granit, de aceea nici nu pōte se fie îndoieală, că acele blocuri, cari au o mărime variabilă, fiind une ori de mai multe mii de chilogramme de grele, își trag originea dela numitele țeri. De acolo s'au aruncat aceste prin massa ghietaților în mare și au ajans cu cursul apei în jos până în Germania, a cărei părți nordice erau mai nainte sub mare. La ridicarea lor peste nivelul mării au ramas blocurile în acele locuri, unde au ajuns ghieta cu aceste însoțită; blocurile s'au așezat în jos, ieră ghietații s'au topit mereu.

În munții Alpiilor se întâmplă une ori, că părțile de jos ale unui ghietaș, cari s'au despicat prin crepături de cele mai de sus, ajung într'odată în mișcare în spre jos foarte repede și pe luncile, pe care se rostogolesc ca așa numite lavine de ghietați, cășună cele mai înfricoșate prepădiri. Afară de aceste resturnături se prezintă pe munții înalți și adevărate lavine său troiani de neua, și adevărat se deosebeșce în privința purcederei lor trei specii de lavini.

De regulă își inchipue laicii formarea lavinelor așa, că o mică cățătime de neua din înălțimea unui munte cu neua acoperit ajunge prin ôreși care putere meteorologică într'o rotațiune, că cu ocaziunea acestei mișcări se adună la olaltă din exterior tot mai multă neua și prin aceea se formeză acele masse gigantice, cari acoper păduri, acoper lunci și împedecă cursul riurilor etc. Ca esemplar pentru acēsta privire își ieu mulți ômeni un bruș de neua, care, decât se aruncă în timpul muiat pe un coperiș de casă cu neua acoperit, tot creșce în timpul rotării sale în spre jos, formându-se astfel un bulgăre mare. Dară nu e nimic mai fals, decât acēsta opiniune; căci cursul formatic al lavinelor nu are cu acēsta nici cea mai mică asemănare! Lavinile sânt rotațiunea și alunecarea în jos a întregelor bucăți de neua, cari ajung într'odată și contimpuran în mișcare și lângă acēsta se rostogolesc peste olaltă, însă nu se măresc nici când prin alipirea și grămădirea nōuelor masse de neua din exterior.

Suprafața ghietei din părțile cele mai înalte ale luncilor e prin inghietarea neuei topite în timpul verii așa de netedă, ca oglinda. Deci decât ninge pe un astfel de plan neted, apoi se grămădeșce neua peste olaltă și are numai o conesiune foarte mică cu basa solidă, pe care ninge. Au ajuns acum aceste masse destrinse de neua în timpul iernii la o grosime și greutate mare, apoi pōte fi un vânt moderat de ajuns spre a le putē

aduce în mișcare; ele alunecă apoi în jos, răpesc sub densele aflătorele masse solide de néuă, se măresc și se multiplică prin aceea și formeză în modul acesta aceea, ce se numește în limba germană „Staublawinen“, adică „lavine de pulbere“. Dcă nimerește ea masse de néuă compacte de desupt deja aședate, apoi le pune și pe aceste în mișcare și prin acesta se mărește foarte lavina; prin urmare nu se întâmplă acest fenomen nici când prin rostogolirea la olaltă și prin rolarea séu combalarea masselor de néuă.

De ore ce cele mai înalte văli strimte ale munților Alpici acoperiți cu néuă eternă sunt unice locuri ale masselor de néuă, care formeză aceste lavini, de aceea au de a percurge o cale foarte lungă și o cădere înaltă și repede. Acesta esplică celeritatea extraordinară, cu care ajung lavinele la regiunile mijlocie ale munților, până unde se estinde activitatea lor. Acesta celeritate însă nu se poate examina, dară ea se poate ghici prin acțiunile, cari le eserciteză. Acea, ce face lavinele înfricoșate, e apăsarea potentă a masselor destrinse, ieră nu greutatea acestora. Prin apăsarea mare purced inieptături în toate direcțiunile, al căror efect e de tot înfricoșat, dcă se estinde numai pe îndepărtări mai mici: aci se desrădăcinéză păduri seculare, se aruncă ca pilele bolovani de stânci de un cuprins de mai multe mii de metri cubici și trănțește colibi și căși și tot ce află înainte. Lavinele de pulbere apar numai în timpul de iernă și mai mult pe luncile mai de sus aflătore, astfel, că ținuturile locuite se cercetéză numai arare ori de acesti spectacoli.

Alfel stă lucrul cu a doua speci de lavine, adică cu lavinele fundamentale (germ. Grundlawinen). Aceste constau din solide masse de néuă, care se desfac în timpul primăverii și al verii de pe cstele munților mai jos întinse, dcă fundamentul, pe care zac ele, se moie de apa de pe munți în jos strecurătore și subnivelul

masselor de néuă se desghiază contimpuran. Cu acesta ocaziune își pierd ceste din urmă duraveritatea lor și alunecă în jos, dcă au ajuns desghiazarea până la marginea mai inferioară, urmând greutatei proprii. Astfel de lavini sunt foarte periculoșe și căsună daune mari, pentru că apar pe luncile mai înjosite și locuite, și pentru că se repetéză de regulă în tot anul. Massele de néuă de aceste lavini în jos conduse dislochéză adese ori păriurile de munți, apa acestora se adună la un lac și acesta amenință luncile mai jos întinse cu o esundare, pe care le pte pe un timp îndelungat se le streformeze în deșerturi. O altă daună constă în acea, că massele de néuă recesc foarte pământul și il fac ne-fructiver, căci aceste sunt adese ori așa de importante, încât timpul unei veri nici nu e de ajuns spre a le topi. Pentru locuitori însă nu sunt aceste lavini tocmai așa de periculoșe, de orece direcțiunea lor se pte ușor determina și prin urmare, nu clădește nime în aceea direcțiă nici o casă, și pentru că încă și timpul, în care apar de regulă, e cam cunoscut.

O a treia speciă de lavini sunt așa numitele lavini alunecose (germ. Rutschlawinen), cari se disting de cele fundamentale numai prin aceea, că aceste alunecă de pe un plan mai puțin inclinat și de acea năntéză mai mereu și de multe ori numai pe întrerupte. La o stâncă séu la arbori potenți se opresc și apoi ierăși lunecă ceva mai departe; dcă aceste pedeci s'au învins de apăsarea crescândă Ele sunt mai puțin periculoșe, căsună însă luncilor, unde rămân în fine, tocmai acele daune, ca și lavinele fundamentale.

Deci din cele de mai sus dize luminat se vede, că apa precipitată ca néuă séu înghietată ca ghiază are o putere streordinară dinamică, o putere ruinătoare, are o influință frapantă asupra streformării unor ținuturi de pe globul pământului nostru!

G. Pocrean.

Înainte de primul bal.

— Epistola unei fete tinere. —

Scumpa mea Auroră!

Mâne séra se va ține balul casinei române, la care, precum ț-am scris, și eu voi participa. Regret mult, că nu poți vini și tu. Cred, că ț-ai fi petrecut foarte bine, dar și eu aș avé mai mult curagiu, de cumva aș șei că și tu vei fi de față, — căci simt, că o amică fidelă ce mare tesaur este în asemenea timp.

Nu-ți poți întipui, cât de iritată sunt eu acuma. Deja de dece zile se petrece o adevărată gônă în casa noastră. Mama cât e diua tot alérgă, se cértă, e nervoșă, încât avem ce ascultă. Nimica nu-i putem face pe plac. Deja la cestiunea alegerii de toaletă a erupt între noi resboiul. Eu am voit rosa, ea nici decât n'a renunțat la alba. Șcii cât de bine-mi șede rosa și eu am voit să fiu frumoșă, foarte frumoșă... căci și el va fi acolo... m'a și angaiat la al doile quadrille, cu el voi jucă și cotillonul, și „ardelenele“ nu le-aș da pe totă lumea!... Tu șcii, cât de minunat jocă el „Ardelena“!... N'are dreptate Iulietta, că densus ș-ar pré obosi jocușă. Anul trecut la mătușă Rosa, în acel picnic neuitat, am danțat cu el foarte mult „Ardelena“, dar pe mine deu nu m'a obosit. Mi se pare, că Iulietta de un timp încoci se preface mult și își dă aerul de blasată; alaltă eri mi-a spus, că dcă va veni la bal,

nu va jocă altele, decât quadrille-uri. I-a intrat găr-găumi în cap. Unde vom ajunge, dcă și fetele tinere vorbesc astfel!...

Ah! mie nu mi-i rușine să spun, că mor pentru joc. A sboră prin sală cu un jocuș bun, séu a te legănă în o „Ardelena“, pentru mine e plăcere, fericire. Îmi place și quadrillul, dar tocmai așa iubesc și valsul, mazurca, polca repede, — nu-mi pasă ori care se fie, numai să fie danț și se-l joc — cu el!... Acesta singură dorință dóră nici nu e așa mare păcat, și ție me pot marturisi. Dar, pentru Dumneșeu, bagă de seamă și dcă din întâmplare el va merge la voi, nu cumva se me tradezi; nu mi-ar plăce să șeie, că m'am în-amorat de el.

Vai ce am dīs?

Eu, înamorată?!... Nu-i adevărat, nu, nu, nu! O glumă numai. Atăta tot. Șcii cât de copilăroșă sunt, sé nu me creși, ride de mine, și cercetéză-me cât de curând ca să poți ride de mine în față. Cu tot dreptul merit acesta.

Dar nu luă în nume de rău dela mine, că-ți scriu despre asemenea lucruri. Mi-ar plăcé să te înșciințez despre multe de toate și despre lucruri mai înțelepte decât acesta, dar sunt atât de confușă, încatabiă pot să-mi adun cugetele... și acele rătăcesc atât de neregulat în capul meu, ca și când ar jucă un danț nebul. Nu mai șeiu de mine, indeșert m'am luptat, m'a învins frigurile de bal, nu mai am stare, nu mai pot să gândesc la alt ceva decât la bal, deja două nopti abiă am dormit ceva — dar totuș m'am visat cu el! — pe mama într'atata am scos-o din răbdare, încât cu totă ironiă mi-a plesnit în față: ah! dragă domnișoră nervoșă!

Însă ce pot să fac eu?! Aș dori să fiu atât de liniștită și indiferentă; am încercat în tot modul, dar nu merge, sângele nu mi se mai calmază și nencetat me ispitesc acele frumoase visuri ademenitoare, pe cari ori cine eu atâta plăcere le viseză tréz!... Ierăș riți!... Ride, scumpa mea, n'am ce face, am căzut în cursă, dóră nici nu voiu scăpă...

Acuma vęd, că-ți înșirai câte verđi-uscate, numai despre aceea nu ți-am scris, despre ce ar trebui. Ai avut amabilitatea a me întrebă de toaleta mea de bal? Aceea, scumpa mea, va fi foarte simplă, rochie albă, cu flori. Șciú, că pe lângă celelalte fete, îmbrăcate tóte în mētasă grea, voiu fi o adevărată Cenușotca. Dar me mângăiu, că și așa voiu plăcé lui.

Tu inchipuitóre, — imi vei đice tu. Dar, să veđi, eu nu pot uită ceea ce dēnsul mi-a đis în ierna trecută într'o petrecere, că farmecul simplității i este mai strălucitor decât lucórea cea mai splendidă!... Atunci am avut o rochie de carton, cea cu puncte vēnete ce am cumpărat la olaltă, și tu ai audit ce a đis Belei. Séu dóră numai ai glumit, dóră nici nu e adevăr, că i-am plăcut? În adevăr sūnt eu numai o inchipuitóre?

Fie! Acuma imi încred sórtea întēplării. Sūnt pregătită și să vënd petringei... Dar, nu! Așa ceva n'aș puté suportá. Decă în adevăr nu voiu avé jocăuși, voiu deveni bolnavă, voiu veni numai decăt acasă și mai mult în tótă vieța mea nici nu voiu mai cugetá la bal!

Ce cugeți, cum să-mi pepten pērul?! Mama voiește să-mi fac o frisurá cevaș mai naltă și mai îndesată și pe spate pletele să anine de jumătate. Am încercat deja și în dóue-đeci de forme, dar nici într'un chip nu-mi stă bine. Cred, că voiu face mai bine, decă voiu remăné la frisura-mi obicnuită. Asta e cea mai naturală, și lui așa i s'a făcut drag de mine... Veđi, ierăș cu ce pozitivitate vorbesc!

Ah! scumpa mea, nu me judecă pentru asta! Atât de bine-mi cade credința acēsta, și atât de mult me ademenesce speranța! Tóte cugetele spiritului meu, fie-care palpit al inimei mele, fantasíile și dorurile mele se întrunesc la ideia asta. Ce pot să fac eu, decă fatalul val-vērtej me rápeșce cu sine, că înșelátórele unde me apucá; nu pot să me scap din cercul acestui farmec misterios și atrăgător, nu pot să-mi gonesc dinainte acea față, care imi apare și în visuri; aud vocea lui ce sună dulce, inima-mi i dá echo... sūnt a lui, a lui, a lui cu totul...

Tocmăi primesc „Lira Mea!” Cred, că o ai. În ea cetesc:

Rang, mărire, avuție,
Nu me 'mbetá cu profum;
Îngâmfarea strălucie
Nu-mi dá bolduri nici decum.
Nu doresc eu vėză, nume,
Pompe și lucró domnești;
Nu doresc nimic în lume...
— Numai tu să me iubești!

Dar acuma, pa! Mama me chiamă să-mi încerc rochia de bal. Adio, scumpa mea! Despre bal ți-oiu scrie mult, mult, dar și mai mult despre — el... Dar pst! Nu vorbí nimenui, ca nu cumva să tradezi pe aceea, care te iubește atât de sincer și te sărutá și te îmbrățișeză de mii de ori. Áncă odată, pa!

Hortensia.

E c h o .

„La Vie Moderne“ povestește o anecdotă asupra tatălui împērătesei Austro-Ungariei.

Tatăl împērătesei, principele de Bavaria, călătoría în 1873, dela Munich la Viena, într'un tren ordinar.

Un domn, optician la Viena, care se află în acelaș vagon, deschise vorba cu el.

Principele, fără a-i spune cine e, i răspunse că merge la Viena ca să vędă pe ginerele seu.

— Ginerere dvóstre este în comerčiu?

— Da și nu.

— Cum? Da și nu... Ce ciudată meseriă are el óre?

— În adevăr, — răspunse principele, — are o ciudată meseriă.

— De ce nu se lasă de dēnsa, și nu se apucă de alta?

— Ce vrei? I-am spus'o și eu, dar sūnt une-ori meserii de care omul nu se póte lăsá. Se crede îndatorat a se tiné de dēnsele.

— Permiteți-mi a ve spune că ginerele d-stre este un adevărat original.

— Singur în felul seu în tótă Austria.

Domnul povestește atunci că el este optician, că ginerele seu eserciteză la Viena aceeași meseriă, apoi coborând din tren, rógă pe principe să presintă complimentele sale ginerului seu.

— Dar tot nu-mi ați spus ce face? — adauge el.

— Cum ați spus chiar d-stre o ciudată meseriă; e împērat și rege.

Cu chipul acesta opticianul căpētá clientela întregi curți din Viena.

*

Dómna V. întrebă pe amica sa dna M. despre dl X., ale cărui cisme sūnt d'o mărime mai mult de cât respectabilă.

— Mi s'a spus, că i-ai đis să nu mai pună picioarele în casa dtale.

— Da, draga mea, casa mea este foarte mică!

*

Doi servitori vorbesc de stăpânii lor.

— Ei, Stane, — đise unul din ei, — ești mulțumit de stăpânul teu?

— Da... me înțeleg bine cu dēnsul. Eu i scutur hainele lui și el pe ale mele.

— Ești foarte norocos!

— Me iertă! eu să-i scutur hainele, aștept să nu le mai pórtē; dar el, n'are răbdare, nu așteptă.

*

Părerea unui factore asupra femeilor:

O femeia măritată este o scrisóre ajunsă la adresa sa.

O domnișórá este o scrisóre netrămisă áncă.

O fetă bétrână este o scrisóre uitată la *poste-restante*.

Literatura si arte.

„Lira Mea“ s'a espedat tuturor abonanților, și deja primirăm din mai multe părți scrisori, cari ni relatéză despre supriinderea generală ce a produs eleganța acestei edițiuni, în deosebi însă a esemplarelor de lux. De pretotindene se constatéză, că áncă nu s'a dat în mânilor publicului românesc o carte atât de splendid legată. De aceea este foarte acomodată pentru cadouri. Cei ce vreu să-și comandez, mai pot să-și capete esemplare; broșate cu 2 fl., legate cu 3 fl. Colectanții vor primí după 10 esemplare unul gratuit.

„Armonii.“ Sub titlul acesta dl Dimitrie Gusti publică într'un volum de 155 pagini, culegerea tuturor versurilor: române, italiene, franceze, germăne, ebraice etc. publicate cu ocașiunea proclamării regatului României și a încoronării. Această culegere este dedicată regelui și reginei României, a căror portrete figuréză în fruntea cărții.

Psaltichia bisericească, așezată în note musicale, de Silvestru Morariu Andieviciu, archimandrit consistorial și vicariu arhiepiscopal. Sub acest titlu primirăm din Cernăuți o broșură tipărită pe spesele fondului religionar gr. or. al Bucovinei în 1879. Acésta de sigur va fi bine primită de toți cei ce se interesază de musica noastră bisericească, și credem că se va și răspândi cât de mult, căci prin acest manual se va pute regulă modul cântărilor și se va introduce o uniformitate dorită de toți credincioșii.

Jurnal pentru copii. O lipsă de mult simțită în literatura noastră se va suplini acuș. Acésta lipsă a fost un jurnal pentru copii, de care în alte literatură există de mult. Dna Maria Rosetti, soția și mama de model, vine să scotă un astfel de jurnal, care va fi ilustrat și va avea de scop a pune literatura, științele și artele la îndemana copiilor. Salutăm cu bucurie acésta întreprindere importantă și i dorim tot succesul!

O dramă nouă a eșit de sub tipar de dl I. P. Bancov, sub titlul: „Tăierea boerilor la Târgoviște sub Mircea II.“ Nu șcim unde se află de vândare.

Din „Noua Bibliotecă Română“ a eșit broșura a șesea, care conține: „Visita în carcer“ humorescă de Ernest Eckstein și „Drapelul“ novelă de Jules Claretie. Prețul unei broșuri e 15 cr. la tipografia Alexi în Brașov.

Diaristic. „Românul“ dela anul nou încóci apare în format mare de șese colóne, întocmai ca „Binele Public“.

Musicalie nouă. La Táborszky și Parsch în Budapesta a apărut: Wiederssehen-Marsch, de Filip Fährbach jr., prețul 60 cr.

C e e n o u ?

Carneval. *Balul român din Budapesta* în anul acesta se va ține la 18 februarie în hótel Europa; patronese vor fi: dna Elena Tisza n. cont. Degenfeld, soția cunoscutului filo-român Coloman Tisza, actual prim-ministru și dna Ecatarina Gal soția dlui deputat dr. Iosif Gall. Venitul curat se va da Societății Petru Maior. Ofertele sânt a se trâmite la curatorul Societății, Il. S. dl Ioan cav. de Puscaru strada radială nr. 78. — *In Satu-mic* lângă Lugoș, reuniunea de cântări de acolo, compusă din plugari, sub conducerea plugarului Dimitrie Gherda din Chiseteu, a dat de curând un concert, la care a asistat un public numeros. Acésta reuniune s'a înființat la inițiativa învățătorului Zenobiu Lugoșan, carele a fost spriginit și de preotul Ioan Hora. — *La Cernauti* Societatea academică „Junimea“ va arangia la 7 februarie st. n. o serată, în care óspeții se vor infățișa, séu în toaletă de serată séu în costum național. — *La Zernesti* reuniunea femeilor române va arangia în 17/29 l. c. bal; președinta comitetului e dna Maria N. Garoiu n. Mețian. — *Casina româna din Beiusi* va arangia la 11 faur un bal în favórea bibliotecii sale, balul se va ține în sala ospetăriei opidane. — *La Brasiov* reuniunea română de gimnastică și de cântări va arangia în 9/21 l. c. bal-calicot fără masce.

Hymen. *Dl Sava Andru*, notar în comitatul Biharia, la 24 l. c. va serbá cununia sa cu domnișóra Rosalia Papp, fiica parocului din Holod în Biharia. — *Dl Paul Fassie*, jude regesc în Vașcău, comitatul Bihariei, ș-a incredințat de soție pe domnișóra Ecatarina Roman, nepotă a Esc. Sale mitropolitului Miron Romanul.

Congresul sêrbesc n'a avut norocul să se întărească nici al doile ales al seu, episcopul Jivcoviču. Acuma dară coróna va usá de dreptul seu de denu-mire. Acésta se va întâmplá în ședința de mâne, duminică; noul patriarc va fi Angeliciu, candidatul guvernului, carele la alegeri n'a putut întruni mai mult decât 10—12 voturi.

Dl dr. Brânza, membru al Academiei Române, petrece de mai multe săptămâni în Budapesta, unde face studii de botanică în Museul țerii, pe care ênsuș l'a îmbogățit cu vr'o 24 de plante mui rari.

Din Brașov primirăm un raport despre activitatea Asociațiunii pentru spriginirea învățăcelilor și sodalilor români meseriași de acolo dela întemeierea ei în 1871 până inclusive 1881. Din acesta vedem, că numita Asociațiune a avut 57 membri fondatori, 17 membri ordinari, 10 membri protegetori, 7 donațiuni. 10 membri onorari; a așezat 323 învățăcei la meserii, 109 sodali au eșit sub auspiciile Asociațiunii. Cassa are 2395 fl. 21 cr. Președintele comitetului e dl Bartolomeiu Baiulescu, secretar dl dr. Ioan Bozocean.

În Crivoscie s'au ivit așa turburări, încât a trebuit să se dirigeze într'acolo mai multe regimente spre a face pace. De trei-spre-dece ani locțiitorul de acolo n'a fost în stare să înduplece pe crivosceni ca să deie recruți, de și ei aveau să deie numai 14. Acesti 14 vor costá pe stat fie-care cât un regiment. Ministrul de resboiu va cere un credit nou, cam de 10—20 milioane. Spre acest scop delegațiunile se vor convocá pe 28 l. c.

Arderea unui circus. O depeșă ni anuncie, că mercuri spre joi nóptea a ars în București un circus, al lui Kremser. Focul s'a răspândit cu așa repeziune, încât nu s'a putut mântui mai nimica. Au ars tóte decorațiunile, dintre cai numai 18 s'au mântuit, ier 34 au ars în flacări. Spaima a fost mare, căci în apropiare se află mai multe zidiri ce se aprind ușor, ier animalele din menagerie făceau un vuet inspăimântător. Păguba e fôrte mare.

Un testament curios. Dilele aceste a încetat din viață C. bétrânul portărel de pe lângă tribunalul de Ilfov, în București. Între hârtiele defunctului, precum cetim în „Bin. Publ.“, s'a găsit un testament făcut în regulă, prin care, între alte dispoziții, în lipsă de moștenitori directi, lasă un legat de 2000 galbeni pentru întreținerea și îngrijirea unei cățelușe, la care defunctul a ținut fôrte mult în viață.

Mórtea unei june femei române. După încheierea nrlui trecut primirăm scirea tristă din Arad, că Ersilia Lazar n. Nicóra, soția dlui avocat George Lazar și fiica dlui David Nicóra din Arad, a încetat din viață. Acésta împărtășire a șternit durere generală, doliul familiei gelitóre este doliul general al tuturor, cari au cunoscut pe repausata. „Am fost bună eu, Dómne ajută-mi“. Aceste cuvinte, dîse de sute de ori, le mai repeți odată, și apoi, ne scrie corespundintele nostru, întunecată de lacrimi, privirea cea blândă a ochilor sei dispărú pe vecie. Consciința ei deșteptă, sciea că a fost totdeuna bună, și de aceea se tot rogá lui Dđeu să-i ajute... să-i ajute a goli păharul agoniei și al durerii de a lăsá pe un soț iubit și iubitor, pe o mamă dulce care o învățase a se rogá lui Dđeu până în cele din urmă momente ale vieții, și pe un tată bun al cărui cel mai scump tesaur a fost fiia sa iubită. Cu familia gelitóre și Euterpea română a îmbrăcat doliu, căci repausata avea de scop să codifice melodțiile naționale și să le redeie astfel némului românesc. Însedar! căci autórea „Primului bal“ și a „Florei“ nu va mai delectá inimile omenești! Înarmormentarea fericitei s'a întemplat duminică, participând un public numeros, care i-a dat ultimul tribut al iubirei și stimei depunând pe coșciug următóarele cununi: Georgiu Lazar ca soț „neuitatei sale soții“, dl Ioan P. Desseanu, dómna Aurelia Beleş „ultimul adio amicei sale Ersilia“, dșóra Ana Bonciu „amicei mele Ersilia“, dómna Letiția Oncu „scumpei mele amice Ersilia“, dșórele Mișiciu „amicei Ersilia“, dșóra Teresia Schwartz și junimea română din Arad: „cu pietate“. Anunțul de doliu al familiei sună

